

Gedragscode

Gedragscode voor leerlingen en medewerkers van
de Minister Calsschool te Naarden.

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	pagina	2
Inleiding	pagina	3
Gedragcode voor de leerlingen	pagina	4
Gedragcode voor de medewerkers	pagina	6
Bijlagen	pagina	10
1. Pestprotocol	pagina	11
2. Afspraken mbt tot gebruik van mobieltjes en iPods door de leerlingen op school.	pagina	18
3. Achtergrondinformatie over de omgang met gescheiden ouders van leerlingen	pagina	19
4. Protocol Kindermishandeling	pagina	23

Inleiding

De Minister Calsschool ressorteert onder de Stichting R.K. Onderwijs Naarden. Op de Minister Calsschool wordt onderwijs gegeven en worden onderwijs ondersteunende taken uitgevoerd door personeel dat in dienst is bij de stichting of dat werkt ten dienste van de stichting. De kinderen die de school bezoeken variëren in leeftijd van net 4 jaar oud tot gemiddeld 12 jaar oud.

De kinderen die de school bezoeken en hun ouders verkeren in een afhankelijke positie ten opzichte van de medewerkers van de school. De medewerkers dienen zich bewust te zijn van deze afhankelijke positie en mogen daar geen misbruik van maken.

Om de relatie tussen de medewerkers en de leerlingen en hun ouders zuiver te houden is deze gedragscode ontwikkeld. Met deze gedragscode hebben we een schoolklimaat voor ogen dat zich kenmerkt door acceptatie, respect en vertrouwen. Een dergelijk klimaat is een voorwaarde voor alle leden van een schoolgemeenschap om optimale leer- en werkprestaties te kunnen leveren en zich optimaal te kunnen ontwikkelen.

Het is belangrijk om ook de relatie tussen de leerlingen onderling zuiver te houden. Deze gedragscode voorziet dan ook in een code voor de leerlingen onderling.

Alle medewerkers van de school zijn gezamenlijk verantwoordelijk om deze gedragscode in de praktijk uit te voeren en te 'bewaken'. De groepsleerkrachten zijn daarnaast primair verantwoordelijk voor het volgen van de code bij de leerlingen van hun groep.

Deze gedragscode is ook van kracht tijdens de TSO.

In deze notitie wordt de gedragscode voor de medewerkers en de gedragscode voor de leerlingen nader uitgewerkt.

Waarin dit protocol 'hij' geschreven wordt kan ook 'zij' gelezen worden. Vanwege de leesbaarheid is voor 'hij' gekozen.

Gedragcode leerlingen.

Als onderlegger voor de gedragscode van de leerlingen worden de door school gehanteerde kanjerregels gezien.

- We vertrouwen elkaar
- We helpen elkaar,
- Kinderen spelen niet de baas,
- We lachen elkaar niet uit,
- Niemand doet zielig.

Tien gouden gedragsregels

1. Een leerling is zich bewust van zijn of haar macht/overwicht t.o.v. jongere/oudere leerlingen
2. Een leerling geeft een ander geen ongewenste seksueel getinte aandacht.
3. Een leerling discrimineert een andere leerling niet
4. Een leerling uit zich niet racistisch.
5. Een leerling spreekt een ander niet aan op uiterlijk en seksuele geaardheid.
6. Een leerling valt een ander niet fysiek of psychisch lastig, bedreigt een ander niet, valt een ander niet aan en negeert een ander niet.
7. Een leerling gaat voorzichtig om met de eigendommen van een ander en draagt er mede zorg voor.
8. Een leerling respecteert de mening van een ander en dringt zijn mening niet op.
9. Een leerling respecteert de persoonlijke levenssfeer van een ander.
10. Een leerling houdt zich aan deze gedragsregels en let er op dat andere leerlingen dat ook doen.

In de volgende voorkomende situaties binnen en buiten de school worden specifieke gedragsregels geformuleerd.

A. Seksuele intimidatie

B. Pesten

C. Agressie en geweld

D. Discriminatie, racisme

E. Gebruik mobieltjes en iPods

A. Seksuele intimidatie

De volgende gedragingen van kinderen onderling worden niet getolereerd:

- Grappen met een seksueel getinte, vernederende strekking ten aanzien van anderen.
- Seksueel getinte vernederende toespelingen of insinuaties, direct of indirect bedoeld.
- Handtastelijkheden, die als vernederend kunnen worden ervaren door de ander.

- Binnen de mogelijkheden die de informatietechnologie biedt, is het verboden ongewenste pagina's op te roepen, dan wel ongewenste berichten te verspreiden

Zwemmen en gymnastiek

Bij zwemactiviteiten en gymnastieklessen (groep 3 t/m 8) kleden de leerlingen zich gescheiden om. Dus jongens en meisjes apart. Tijdens het omkleden betreden de kinderen niet de ruimtes van de andere sekse.

Toezicht van de leerkracht is nodig. De leerkracht zal zoveel mogelijk rekening houden met de privacy van de leerling. Als de leerkracht actief moet ingrijpen gaat dit vooraf door een klopsignaal op de deur van de kleedruimte.

Schoolkampen

Tijdens de schoolkampen gelden dezelfde gedragsregels als in de schoolsituatie. Bij het schoolkamp van groep 8 slapen meisjes en jongens gescheiden van elkaar.

B. Pesten

Pesten op school is een ingewikkeld probleem. Dit betekent dat het op school zeer serieus aangepakt wordt. Belangrijk is dat leerlingen pesten als een bedreiging zien en daarom bereid zijn het te voorkomen en te bestrijden. Pestgedrag wordt niet getolereerd. Bij signalen van pestgedrag door kinderen wordt de groepsleerkracht ingeschakeld.

Het pestprotocol treedt dan in werking. (zie bijlage)

C. Agressie en -geweld

Binnen de school wordt iedere vorm van lichamelijk en verbaal geweld, zoals vloeken, niet getolereerd en door kinderen zoveel mogelijk voorkomen.

De kinderen onthouden zich van agressief gedrag tegenover andere kinderen. (zie ook pestprotocol)

D. Discriminatie, racisme

- Kinderen behandelen elkaar als zijnde gelijkwaardig.
- Kinderen gebruiken geen racistische en discriminerende taal.
- Kinderen nemen ten opzichte van andere kinderen geen racistische of discriminerende houding aan in taal en gedrag.

E. Gebruik mobieltjes en ipods

Zodra kinderen het schoolterrein betreden worden mobieltjes en ipods uitgezet en opgeborgen in hun **tas**. Na schooltijd, zodra kinderen het schoolterrein verlaten kunnen de mobieltjes weer geactiveerd worden.

Zie verder de bijlage: " Afspraken op de Minister Calsschool met betrekking tot gebruik van mobieltjes en iPods door de leerlingen op school."

Gedragcode medewerkers

De medewerkers van de Stichting R.K. Onderwijs Naarden dienen de genoemde regels in onderstaande gedragscode te onderschrijven en zich te houden aan de daaruit voortvloeiende verplichtingen.

Waarin dit protocol 'hij' geschreven wordt kan ook 'zij' gelezen worden. Vanwege de leesbaarheid is voor 'hij' gekozen.

Tien gouden gedragsregels

1. Een medewerker is zich bewust van zijn of haar macht en gaat hier zorgvuldig mee om.
2. Een medewerker geeft een ander geen ongewenste seksueel getinte aandacht.
3. Een medewerker houdt rekening met de gelijkheid van rechten en fundamentele vrijheden van anderen, hij maakt geen onderscheid tussen anderen en past geen uitsluiting, beperking of voorkeur toe. Er wordt niet gediscrimineerd.
4. Een medewerker geeft geen uiting aan racistische opvattingen. Dit betekent dat hij geen mening geeft over superioriteit of inferioriteit van lichamelijke kenmerken van mensen of van hun cultuur.
5. Een medewerker spreekt een ander niet aan op uiterlijk en seksuele geaardheid.
6. Een medewerker valt een ander niet fysiek of psychisch lastig, bedreigt een ander niet, valt een ander niet aan en negeert een ander niet.
7. Een medewerker gaat behoedzaam om met de eigendommen van een ander en draagt er mede zorg voor.
8. Een medewerker respecteert de mening van een ander en dringt zijn mening niet op.
9. Een medewerker eerbiedigt de persoonlijke levenssfeer van een ander.
10. Een medewerker houdt zich aan deze gedragsregels en ziet erop toe dat collega's dat ook doen.

In de volgende voorkomende situaties binnen en buiten de school worden specifieke gedragsregels geformuleerd.

A. Seksuele intimidatie

B. Pesten

C. Agressie en geweld

D. Discriminatie, racisme

E. Privacy.

F. Gebruik mobieltjes

A. Seksuele intimidatie

Op onze school onderschrijven we het uitgangspunt dat mannen, vrouwen, jongens en meisjes gelijkwaardig zijn.

Uitgaande van deze gelijkwaardigheid zijn de volgende aspecten van belang:

- De school schept een klimaat waarin kinderen en medewerkers zich veilig voelen.
- Op school heeft iedereen respect voor elkaar.
- De school creëert ruimte om verschillend te zijn. Deze verschillen kunnen betrekking hebben op personen of culturen.
- De school hanteert een niet-stereotiepe benadering.
- De school schept voor de kinderen voorwaarden om een positief zelfbeeld te ontwikkelen.

Er wordt actief aandacht besteed aan zelfredzaamheid en weerbaar gedrag.

Het streven naar gelijkwaardigheid binnen de school houdt in dat de volgende gedragingen niet worden getolereerd:

- Grappen met een seksueel getinte, vernederende strekking ten aanzien van anderen.
- Seksueel getinte vernederende toespelingen of insinuaties, direct of indirect bedoeld.
- Handtastelijkheden, die als vernederend kunnen worden ervaren door de ander.
- Binnen de mogelijkheden die de informatietechnologie biedt, is het verboden ongewenste pagina's op te roepen, dan wel ongewenste berichten te verspreiden

Knuffelen en op schoot nemen

In de onderbouw kan het voorkomen, dat leerlingen op schoot worden genomen bijvoorbeeld om te worden getroost. In de bovenbouw gebeurt dit in de regel niet. Mocht je als leraar twijfelen aan het gedrag van een kind (dat bijvoorbeeld erg veel aangehaald wil worden) neem je contact op met iemand van de directie die voor (eventuele) doorverwijzing zorgt naar IB, contactpersoon of anderen.

Aan- en uitkleden

In de onderbouw worden, indien dit nodig is, kinderen geholpen met aan- en uitkleden. In de bovenbouw gebeurt dit in de regel niet meer.

Zwemmen en gymnastiek

Bij zwemactiviteiten en gymnastieklessen (groep 3 t/m 8) kleden leerkrachten zich gescheiden om van de leerlingen. Tijdens het omkleden van de bovenbouwgroepen worden de betreffende lokalen uitsluitend door de leiding betreden na een duidelijk vooraf gegeven teken. Een klopsignaal op de deur van de kleedkamer. Dit is uiteraard van toepassing als de situatie het vereist dat begeleiders de ruimtes van de jongens dan wel de meisjes binnengaan.

Zowel bij zwemactiviteiten als bij de lessen bewegingsonderwijs is het noodzakelijk dat er voor jongens en meisjes gescheiden kleedruimtes zijn.

Leerlingen thuis uitnodigen

Kinderen worden niet alleen bij een leerkracht thuis uitgenodigd.

Wanneer een groep kinderen de leerkracht bezoekt, gebeurt dit alleen met instemming van de ouders.

Één-op-één situaties

Wanneer kinderen langer dan een kwartier moeten nablijven, worden de ouders daarvan op de hoogte gesteld. In het geval dat een leerkracht zich alleen met een leerling in een ruimte bevindt, dan is hierbij altijd sprake van 'zicht' door middel van de glasopening in de toegangsdeur.

Schoolkampen

Op schoolkampen bestaat de leiding bij voorkeur uit mannelijke en vrouwelijke begeleiding. Tijdens de schoolkampen gelden dezelfde gedragsregels als in de schoolsituatie. Bij schoolkampen voor de bovenbouw slapen meisjes en jongens gescheiden van elkaar.

B. Pesten

Pesten op school is een ingewikkeld probleem. Dit betekent dat het op school zeer serieus aangepakt moet worden. Een eerste vereiste daartoe is dat alle betrokkenen, leerkrachten-ouders- en leerlingen, pesten als een bedreiging zien en derhalve bereid zijn het te voorkomen en te bestrijden. Pestgedrag wordt niet getolereerd. Bij signalen van pestgedrag wordt adequaat actie ondernomen. Het pestprotocol treedt in werking.

C. Agressie en -geweld

Binnen de school wordt iedere vorm van lichamelijk en verbaal geweld, zoals vloeken, niet getolereerd. Zowel door volwassenen als door kinderen, wordt dit zoveel mogelijk voorkomen. De medewerker zal zich onthouden van agressief gedrag jegens de leerlingen en zal niet middels agressief gedrag op agressieve gedragingen van de leerlingen reageren. Alleen het incidenteel tot de orde roepen door de leerkracht, door middel van stemverheffing of op een andere wijze, wordt geaccepteerd indien deze gedraging binnen algemeen te aanvaarden (incidentele) gedragingen valt.

Relatie leerkracht - leerling

- De leerkracht gebruikt geen lichamelijk geweld als strafmaatregel.
- Bij overtreding van bovenstaande regel door een emotionele reactie deelt de leerkracht dit terstond mee aan de directie.
- Bij overtreding neemt de leerkracht zo snel mogelijk contact op met de ouders om het gebeurde te melden en uit te leggen.

Relatie overige volwassenen – leerling

Bij lichamelijk geweld door een volwassen persoon, niet zijnde een leerkracht, toegebracht aan een leerling, wordt dit gemeld bij de directie of de contactpersoon op school. Deze schakelt de vertrouwenspersoon van school in.

Relatie overige volwassenen – leerkracht

- Bij lichamelijk geweld door een volwassen persoon, toegebracht aan een leerkracht, wordt dit gemeld bij de directie of de contactpersoon. Deze schakelt de vertrouwenspersoon van de school in en stelt het schoolbestuur op de hoogte.

D. Discriminatie, racisme

Van de medewerker wordt het volgende verwacht:

- Hij behandelt alle leerlingen en hun ouders gelijkwaardig.

- Hij gebruikt geen racistische en discriminerende taal.
- Hij ziet erop toe dat leerlingen en ouders ten opzichte van medeleerlingen en ouders geen racistische of discriminerende houding aannemen in taal en gedrag.
- Hij handelt en spreekt met respect over andere levensovertuigingen naast de christelijke levensovertuiging.

E. Privacy

Gegevens over thuissituatie, medische informatie, gegevens van hulpverlenende instanties e.d. worden als privacygegevens beschouwd.

Omdat er op school steeds meer zorgleerlingen zitten, als uitvloeisel van het WSNS-beleid, zijn er op school meer privacy gevoelige gegevens in de dossiers beschikbaar. De toetsresultaten van het leerlingvolgsysteem zijn ter inzage voor ouders en slechts voor derden, ná schriftelijke toestemming van ouder(s), verzorger(s)

F. Gebruik mobieltjes

Tijdens schooltijd (8.30 uur tot 12.00 uur en 13.00 uur tot 15.00 uur) staan de privé mobieltjes van de medewerkers uit. Dit geldt ook tijdens de (team/bouw) vergaderingen en overige officiële overlegmomenten. Bij bijzondere omstandigheden wordt hiervan afgeweken en kan een mobieltje tijdens schooltijd aan staan. Medewerkers melden dit bij de directie zodat zij op de hoogte zijn dat afgeweken wordt van de algemene afspraak.

Wij kennen de volgende afspraken:

- Privacygegevens, die van belang zijn voor de begeleiding van een leerling en die vrijwillig door ouders bekend zijn gemaakt aan de groepsleerkracht, intern begeleider of directie, worden bewaard in het leerling-dossier.
- Uitslagen van toetsen en onderzoeken door hulpverlenende instanties worden alleen met toestemming van de ouders en de betrokken instanties doorgegeven aan derden en uitsluitend dan als het voor de verdere begeleiding van het kind van belang is. Hiervoor is schriftelijke toestemming van de ouders nodig.
- Iedere leerkracht respecteert het recht van ouders om privacygegevens niet beschikbaar te stellen aan school of hulpverlenende instanties.
- Indien op kosten van school een onderzoek bij een leerling wordt afgenomen wordt van te voren met de ouder(s), verzorger(s), schriftelijk vastgelegd dat de uitkomsten van het onderzoek ook voor school ter inzage zijn.
- Gegevens die door ouders of instanties bekend worden gemaakt aan de directie of de intern begeleider en een strikt vertrouwelijk karakter hebben, worden zonder toestemming van de ouders of instanties niet doorgegeven aan de overige leerkrachten.
- Wij volgen het protocol kindermishandeling;
Gegevens die verstrekt worden naar aanleiding van een gesprek met een kind kunnen, als de situatie zeer ernstig is, niet geheim worden gehouden. Het kind wordt uitgelegd dat er gezocht wordt naar hoe het kind het beste geholpen kan worden. Het kind wordt van iedere stap die door school gezet wordt op de hoogte gehouden. Wanneer ouders aangeven gegevens aan een leerkracht te gaan mededelen die de leerkracht vervolgens geheim moet houden, dient de leerkracht dit niet te beloven. De ouders wordt uitgelegd dat de relevante gegevens, als de situatie zeer ernstig is, vertrouwelijk behandeld zullen worden, maar gedeeld worden met de directie/ib. Er

wordt uitgelegd dat, indien nodig, gezocht wordt naar hoe het kind/gezin het beste geholpen kan worden. De ouders zullen op de hoogte worden gehouden van iedere stap die de school zet in deze.

- In formele en informele sfeer wordt de privacy van ouders en kinderen gerespecteerd. Privacygegevens worden alleen besproken voor zover ze relevant zijn bij de uitoefening van het werk.
- Leerlinggegevens worden niet besproken in bijzijn van derden (b.v. andere ouders).

Afspraken rond privacy bij gescheiden ouders.

De school legt verantwoording af over de leerresultaten van de kind (eren) in rapportbesprekingen. Als kinderen bijzondere begeleiding nodig hebben of als het belangrijk is om de aanpak thuis en op school op elkaar af te stemmen, dan worden ook wel buiten de rapportbesprekingen om gesprekken gehouden.

- De verzorgende ouder is daarbij voor ons het eerste aanspreekpunt. Deze ouder deelt immers met de school de zorg voor het kind op de dagen dat het kind naar school gaat.
- In het geval van co-ouderschap gaan wij ervan uit dat we met beide ouders samen in gesprek kunnen.
- Is er sprake van een omgangsregeling, dan kunnen beide ouders aan de gesprekken deelnemen.
- Komt alleen de verzorgende ouder dan gaan wij ervan uit dat die ouder de andere ouder op de hoogte stelt.

Zie verder het document 'informatie over de omgang met gescheiden ouders van leerlingen versie oktober 2013. (bijlage 3)

Afspraken rond het verstrekken van informatie aan een voogd of gezinsvoogd.

Als de ouderlijke macht over een kind uitgeoefend wordt door een voogd, dan wordt waarin in deze gedragscode ouders staat, ook voogd gelezen.

Het is belangrijk ouders op de hoogte te stellen van de contacten die er zijn met de gezinsvoogd en in de driehoeksrelatie ouders - gezinsvoogd - school een open communicatie na te streven.

Bijlage 1:

Pestprotocol

Pestprotocol Minister Calsschool.

DIT PESTPROTOCOL HEEFT ALS DOEL:

- Alle kinderen mogen zich in hun basisschoolperiode veilig voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen.
- Door regels en afspraken zichtbaar te maken kunnen kinderen en volwassenen, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op deze regels en afspraken.
- Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen stellen we alle kinderen in de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan!

HOE GA JE OM MET PESTEN OP SCHOOL?

Pesten komt helaas op iedere school voor, ook bij ons. Het is een probleem dat wij onder ogen zien en op onze school serieus aan willen pakken. Daar zijn wel enkele voorwaarden aan verbonden:

VOORWAARDEN

- Pesten moet als probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen: leerlingen (gepeste kinderen, pesters en de zwiigende groep), leerkrachten en de ouders/ verzorgers (hierna genoemd: ouders).
- De school moet proberen pestproblemen te voorkomen. Los van het feit of pesten wel of niet aan de orde is, moet het onderwerp pesten met de kinderen bespreekbaar worden gemaakt.
- Als pesten optreedt, moeten leerkrachten (in samenwerking met de ouders) dat kunnen signaleren en duidelijk stelling nemen.
- Wanneer pesten ondanks alle inspanningen toch weer de kop opsteekt, moet de school beschikken over een directe aanpak.

HET PROBLEEM DAT PESTEN HEET:

Pesten komt voor in alle groepen van de basisschool.

Signalen van pesten kunnen o.a. zijn:

Pester	Gepeste
Een ander beledigen	Niet meer naar school willen.
Bezittingen afpakken	Thuis niets meer over school vertellen
Briefjes doorgeven/sms/mailen/hives	Nooit andere kinderen mee naar huis nemen en nooit bij anderen worden gevraagd
Een klasgenoot voortdurend ergens de schuld van geven	Op school slechtere resultaten halen dan vroeger
Opmerkingen maken over de kleding van een ander	Vaak dingen kwijt zijn of met kapotte spullen thuis komen
Schelden/schreeuwen tegen het slachtoffer	Blauwe plekken hebben op ongewone plaatsen
Buiten school een ander opwachten, slaan, schoppen	Niet willen gaan slapen, veel wakker worden of nachtmerries hebben
Zogenaamd leuke opmerkingen maken over een klasgenoot	Zijn/haar verjaardag niet willen vieren
Bijnamen geven aan klasgenoten	Niet alleen een boodschap durven doen
	Niet meer naar de club of speeltuin willen gaan
	Somatische klachten vertonen: vaak hoofdpijn of buikpijn hebben
	Buitengesloten worden
	Altijd bij een bijnaam worden genoemd
	Weinig contacten in de groep

	Uitgelachen worden
	Bepaalde kleren absoluut niet meer aan willen
	Thuis prikkelbaar, boos of verdrietig zijn

Deze lijst kan nog verder worden uitgebreid: je kunt het zo gek niet bedenken of volwassenen en dus ook kinderen hebben het bedacht. Leerkrachten en ouders moeten daarom alert zijn op de manier waarop kinderen met elkaar omgaan en duidelijk stelling nemen wanneer bepaalde gedragingen hun norm overschrijden.

HOE WILLEN WIJ OMGAAN MET PESTEN?

Het goede voorbeeld geven

Het voorbeeld van de leerkrachten (en thuis de ouders) is van groot belang. Er zal minder gepest worden in een klimaat waar ieders uniekheid wordt gerespecteerd, talenten worden gewaardeerd, waar verschillen worden aanvaard, waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, en waar ruzies niet met geweld worden opgelost maar uitgesproken. Agressief gedrag van leerkrachten, ouders en de leerlingen wordt niet geaccepteerd. Leerkrachten horen duidelijk stelling te nemen tegen dergelijke gedragingen.

Een effectieve methode om pesten te stoppen of binnen de perken te houden, is het afspreken van regels voor/met de leerlingen.

Werkwijzen

Op school stellen we regelmatig een onderwerp in de kring aan de orde. Onderwerpen als veiligheid, omgaan met elkaar, rollen in een groep, aanpak van ruzies etc. kunnen aan de orde komen. Dit gebeurt via de catechesemethode Trefwoord, de Soemoekaarten en Kanjertraining. Andere werkvormen zijn ook denkbaar, zoals; spreekbeurten, rollenspellen, regels met elkaar afspreken over omgaan met elkaar en groepsopdrachten.

regel 1:

Een belangrijke stelregel is dat het inschakelen van de leerkracht niet wordt opgevat als klikken. Vanaf de groep 1 leren we de kinderen:

Je mag niet klikken, maar ..... als je wordt gepest of als je ruzie met een ander hebt en je komt je er zelf niet uit dan mag je hulp aan de leerkracht vragen. Dit wordt niet gezien als klikken.

regel 2:

Een tweede stelregel is dat een medeleerling ook de verantwoordelijkheid heeft om het pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten. Alle leerlingen zijn immers verantwoordelijk voor een goede sfeer in de groep.

regel 3:

Samenwerken zonder bemoeienissen:

School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Dit neemt niet weg dat iedere partij moet waken over haar eigen grenzen. Het is bijvoorbeeld niet de bedoeling dat ouders naar school komen om eigenhandig een probleem voor hun kind op te lossen. Ouders, leerkrachten en directie lossen het probleem in overleg op.

REGELS DIE GELDEN IN ALLE GROEPEN:

1. Doe niets bij een ander kind, wat jezelf ook niet prettig zou vinden.
2. We blijven van elkaar en van elkaars spullen af.
3. We noemen elkaar bij de voornaam en gebruiken geen bijnamen en scheldnamen
4. We vertellen het aan de leerkracht als er iets gebeurt wat je niet prettig of gevaarlijk vindt.
5. Vertel het aan de leerkracht wanneer jijzelf of iemand anders wordt gepest.
6. Word je gepest? Praat er thuis ook over, je moet het niet geheim houden.
7. Gebruik de 'ho, stop-methode' als je een ander duidelijk wil maken dat je iets niet leuk vindt
8. We beoordelen iemand niet op het uiterlijk.
9. We luisteren naar elkaar.
10. **We vertrouwen elkaar**
11. **We lachen elkaar niet uit.**
12. **We helpen elkaar.**
13. **Niemand speelt de baas.**
14. **Niemand doet zielig.**

Deze regels gelden op school en daarbuiten. Vanaf groep 4 bewaren de kinderen deze regels in hun map.

Kinderen mogen in hun eigen groep een aanvulling geven op deze vastgestelde schoolregels, in overleg met de leerkracht.

De vijf dikgedrukte regels zullen in de groepen worden opgehangen.

AANPAK VAN DE RUZIES EN PESTGEDRAG:

Er wordt door de leerkracht een notitie gemaakt in de leerlingenmap wanneer een leerling herhaaldelijk ruzie/pestgedrag vertoont. Bij iedere melding in de map omschrijft de leerkracht de 'toedracht'. Uiterlijk bij de derde melding in de map worden de ouders op de hoogte gebracht van het ruzie-pestgedrag. Leerkracht(en) en ouders proberen in goed overleg samen te werken aan een bevredigende oplossing. De leerkracht biedt altijd hulp aan de gepeste en begeleidt de pester, indien nodig in overleg met de ouders en/of externe deskundigen.

Wanneer leerlingen ruzie met elkaar hebben en/of elkaar pesten proberen zij en wij:

*Er eerst zelf (en samen) uit te komen.

**Op het moment dat een van de leerlingen er niet uitkomt (in feite het onderspit delft en verliezer of zondebok wordt) heeft deze het recht en de plicht het probleem aan de meester of juf voor te leggen.

***De leerkracht brengt de partijen bij elkaar voor een verhelderinggesprek en probeert samen met hen de ruzie of pesterijen op te lossen en (nieuwe) afspraken te maken.

Wanneer bovenstaande aanpak niet het gewenste resultaat oplevert:

****Bij herhaaldelijke ruzie/ pestgedrag neemt de leerkracht duidelijk stelling en houdt een bestraffend gesprek met de leerling die pest /ruzie maakt. Er wordt door de leerkracht een notitie gemaakt in de leerlingenmap (zie kader).

De fase van bestraffen treedt in werking

Passende straffen kunnen zijn:

-Time-out op een vast afgesproken plaats (op het plein)

-Door gesprek: bewustwording voor wat hij met het gepeste kind uithaalt

-Nablijven tot alle kinderen naar huis vertrokken zijn (ouders worden hiervan op de hoogte gesteld)

Als het pesten aanhoudt:

A.

De leerkracht heeft het idee dat er sprake is van onderhuids pesten:

In zo'n geval stelt de leerkracht een algemeen probleem aan de orde om langs die weg bij het probleem in de klas te komen. De leerkracht neemt duidelijk een stelling in.

De leerkracht ziet dat een leerling openlijk wordt gepest
(of de gepeste of medeleerlingen komen het bij hem melden)

En vervolgens levert de basisaanpak (zie boven bij *) geen positief resultaat op voor de gepeste.

Passende straffen kunnen zijn:

-Een schriftelijke opdracht (b.v. stelopdracht met de 5 W's wie/wat/waar/wanneer/waarom) over de toedracht en zijn of haar rol in het pestprobleem (ouders worden op de hoogte gesteld)

-Een boek lezen over pesten

-Afspraken maken met de pester over gedragsveranderingen. De naleving van deze afspraken komen aan het einde van iedere week (voor een periode) in een kort gesprek aan de orde (ouders worden op de hoogte gesteld)

B.

In samenwerking/samenspraak met de directie wordt een gesprek met de ouders gearrangeerd, als voorgaande acties, waar ouders al van op de hoogte zijn gesteld, op niets uitlopen. De medewerking van de ouders wordt nadrukkelijk gevraagd om een einde aan het probleem te maken.

C.

Bij aanhoudend pestgedrag kan deskundige hulp worden ingeschakeld zoals de Onderwijsbegeleidingsdienst, kanjertraining, de schoolarts van de GGD of schoolmaatschappelijk werk.

D.

In extreme gevallen kan een leerling geschorst of verwijderd worden.

Van alle fases (A t/m D) dient een goede schriftelijke verslaglegging bijgehouden te worden, die ook in de zorgmap terug te vinden is. We gebruiken hiervoor het pestformulier.

BEGELEIDING VAN DE GEPESTE LEERLING:

- ✓ Medeleven tonen en luisteren en vragen: hoe en door wie wordt er gepest.
- ✓ Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor tijdens en na het pesten.
- ✓ Huilen of heel boos worden is juist vaak een reactie die een pester wil uitlokken.
- ✓ De leerling in laten zien dat je op een andere manier kunt reageren.
- ✓ Zoeken en oefenen van een andere reactie bijvoorbeeld je niet afzonderen.
- ✓ Het gepeste kind in laten zien waarom een kind pest.
- ✓ Nagaan welke oplossing het kind zelf wil.
- ✓ Sterke kanten van de leerling benadrukken.
- ✓ Belonen (schouderklopje) als de leerling zich anders/beter opstelt.
- ✓ Praten met de ouders van de gepeste leerling en de ouders van de pester(s).
- ✓ Het gepeste kind niet overbeschermen bijvoorbeeld naar school brengen of 'ik zal het de pesters wel eens gaan vertellen'. Hiermee plaats je het gepeste kind juist in een uitzonderingspositie waardoor het pesten zelfs nog toe kan nemen.
- ✓ Kanjertips: omdraaien, weglopen en niet meer omkijken: 'zoek het uit!' Rollenspellen oefenen.

BEGELEIDING VAN DE PESTER:

- ✓ Praten; zoeken naar de reden van het ruzie maken!, pesten (baas willen zijn, jaloezie, verveling). Laten inzien wat het effect van zijn/ haar gedrag is voor de gepeste.
- ✓ Excuses aan laten bieden.
- ✓ In laten zien welke sterke (leuke) kanten de gepeste heeft.
- ✓ Pesten is verboden in en om de school: wij houden ons aan deze regel; straffen als het kind wel pest — belonen (schouderklopje) als kind zich aan de regels houdt.
- ✓ Kind leren niet meteen kwaad te reageren, leren beheersen, de stop-eerst-nadenken-houding' of een andere manier van gedrag aanleren. (Ho – Stop)
- ✓ Contact tussen ouders en school; elkaar informeren en overleggen. Inleven in het kind; wat is de oorzaak van het pesten? Geven van een brochure met tips voor thuis.
- ✓ Zoeken van een sport of club; waar het kind kan ervaren dat contact met andere kinderen wel leuk kan zijn.
- ✓ Inschakelen hulp; sociale vaardigheidstrainingen (kanjertraining); Jeugdgezondheidszorg; huisarts; GGD.

Oorzaken van pestgedrag kunnen zijn:

- Een problematische thuissituatie*
- Voortdurend gevoel van anonimiteit (buitengesloten voelen)
- Voortdurend in een niet-passende rol worden gedrukt.
- Voortdurend met elkaar de competitie aan gaan.
- Een voortdurende strijd om macht in de klas of in de buurt.

* Indien er sprake is van een problematische thuissituatie, dient er een ander/breder traject gevolgd te worden.

ADVIEZEN AAN DE OUDERS VAN ONZE SCHOOL

Ouders van gepeste kinderen:

- Houd de communicatie met uw kind open, blij in gesprek met uw kind.
- Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
- Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken.
- Door positieve stimulering en zgn. schouderklopjes kan het zelfrespect vergroot worden of weer terug komen.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.

Ouders van pesters:

- Neem het probleem van uw kind serieus.
- Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- Besteed extra aandacht aan uw kind.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind.
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.

Alle andere ouders:

- Neem de ouders van het gepeste kind serieus.
- Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan. Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Leer uw kind voor anderen op te komen.
- Leer uw kind voor zichzelf op te komen.

Sanctiebeleid:

Bij pestbeleid past ook een sanctiebeleid. Het moet voor iedereen duidelijk zijn welke maatregel bij welk gedrag genomen wordt. Het moet duidelijk zijn wie in welke situatie een sanctie kan opleggen.

Gedrag	Sanctie/te ondernemen	Door wie
Eenmalig geconstateerd pestgedrag	Gesprek over omgangsregels Ingaan op eventuele sancties	Leerkracht
Pesten blijft doorgaan	Bestraffend gesprek Boek lezen over pesten of pestgedrag Opstel schrijven over pesten Gesprek met de ouder(s), verzorger(s) over het pesten	Leerkracht
Pesten blijft toch doorgaan	Gesprek met de ouder(s), verzorger(s)	Leerkracht in overleg met de directie
Pesten blijft nog altijd doorgaan	Externe hulp wordt ingeschakeld	Directie
Negatief gedrag blijft gehandhaafd Geen verbetering merkbaar	Schorsing kan worden overwogen Verwijdering kan worden overwogen	Directeur in overleg met het schoolbestuur

Leerkrachten, directie, bestuur en ouders uit de medezeggenschapsraad onderschrijven gezamenlijk dit pestprotocol.

Naarden, april 2009.

REGELS DIE GELDEN IN ALLE GROEPEN:

1. Doe niets bij een ander kind, wat jezelf ook niet prettig zou vinden.
2. We blijven van elkaar en van elkaars spullen af.
3. We noemen elkaar bij de voornaam.
4. We vertellen het aan de leerkracht als er iets gebeurt wat je niet prettig of gevaarlijk vindt.
5. Vertel het aan de leerkracht wanneer jijzelf of iemand anders wordt gepest.
6. Word je gepest? Praat er thuis ook over, je moet het niet geheim houden.

7. Gebruik de 'ho, stop-methode' als je een ander duidelijk wil maken dat je iets niet leuk vindt.

8. We beoordelen iemand niet op het uiterlijk.

9. We luisteren naar elkaar.

10. We vertrouwen elkaar.

11. We lachen elkaar niet uit.

12. We helpen elkaar.

13. Niemand speelt de baas.

14. Niemand doet zielig.

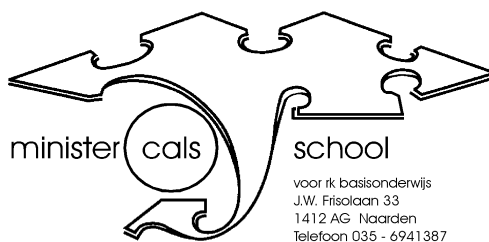
"Pest"-formulier:

Datum:

Ingevuld door:

Naam:
Beschrijving van de toedracht: (wie/wat/waar/wanneer/waarom/hoe)
Gemaakte afspraken:
Sanctie:
Contact gehad met ouders: ja/nee
Bijzonderheden:

Bijlage 2:

Afspraken op de Minister Calsschool met betrekking tot gebruik van mobieltjes en iPods door de leerlingen op school.

Op school gelden onderstaande afspraken:

- Als kinderen een mobieltje mee naar school nemen is dit geheel voor eigen risico en verantwoording als het gaat om mogelijke schade, verlies of diefstal.
- Zodra kinderen het schoolterrein betreden worden mobieltjes uitgezet en opgeborgen in hun in hun **tas**.
- Tijdens het overblijven blijven de mobieltjes opgeborgen en staan deze nog steeds uit.
- Na schooltijd, zodra kinderen het schoolterrein verlaten kunnen de mobieltjes weer geactiveerd worden.

Sancties indien bovenstaande afspraken door kinderen niet worden nagekomen:

1. Mobieltje wordt ingenomen. De leerling krijgt op vrijdag mobieltje terug ongeacht innamedatum.
2. Bij een 2de overtreding krijgen de kinderen de mobiel de week erna op vrijdag weer terug, de mobiel wordt teruggegeven in het bijzijn van een ouder.
3. Bij een 3de overtreding wordt de mobiel ingenomen en wordt gehandeld zoals beschreven is bij nummer 2. Het is vervolgens de leerling niet meer toegestaan om een mobieltje mee naar school te nemen, ouders krijgen hierover een schrijven met daarin de aankondiging dat wanneer ze weer in overtreding gaan het mobieltje tot einde schooljaar wordt ingenomen.
4. Bij een 4de overtreding, het mobieltje is toch weer mee naar school, dan volgt inbeslagname tot einde schooljaar.

Bijlage 3

Achtergrondinformatie over de omgang met gescheiden ouders van leerlingen.
--

[In de orthotheek staat over dit onderwerp een reader van het SWV Het Gooi e.o.]

- 1. Informatie voor de leerkracht**
- 2. Informatie voor de ouders (protocol)**
- 3. Vragenlijst voor de ouders**

Informatie voor de leerkracht

1. Hoe ga ik om met de informatieplicht over het kind ten aanzien van ouders die gescheiden zijn?

In artikel 11 en 13 van de Wet Primair Onderwijs (WPO) is geregeld dat het bevoegd gezag ouders rapporteert over het functioneren van hun kinderen op school.

Dit gebeurt over het algemeen in de zogenaamde tien minuten gesprekken en ouderavonden. Ouders hebben ook recht op inzage in het leerling dossier, waarin onder andere verslagen zijn opgenomen over de bespreking van een kind door het schoolteam.

Hoofregel is dat de school een onafhankelijke positie ten opzichte van beide ouders inneemt.

Over het algemeen hebben beide ouders, als zij gescheiden zijn, het gezag over het kind.

Als dit niet het geval is moet de ouder die het gezag heeft de andere ouder op de hoogte houden van belangrijke zaken met betrekking tot het kind. Hierbij horen ook de schoolprestaties!

Als beide ouders geen gezag meer hebben over het kind bestaat er toch een informatieplicht van de school richting de ouders. Ten opzichte van vaders geldt deze plicht alleen als hij het kind heeft erkend. Als de ouders geen gezag hebben over het kind moeten zij zelf om informatie vragen en hoeft de school geen actie te ondernemen.

Voor deze groep ouders geldt wel dat als het belang van het kind zich daartegen verzet, de school mag weigeren om informatie te geven. De ouder moet dan naar de rechtbank om alsnog de informatieverstrekking af te dwingen.

*De praktijk is echter vaak weerbarstiger dan de theorie die hierboven is vermeld. Het komt bijvoorbeeld regelmatig voor dat één van beide ouders via de school (extra) contacten met het kind probeert te zoeken, die een omgangsregeling ver te buiten gaan. Zoals door de school te verzoeken even het kind door de telefoon te mogen spreken, op het openbare schoolplein te verschijnen, et cetera. In de praktijk moet dan ook per geval **een pragmatische oplossing worden gevonden**, die in het belang van het kind is en voldoet aan de absolute eis dat de onafhankelijke positie van de school is gewaarborgd.*

Soms verloopt de communicatie tussen de ouders zo stroef, dat de informatievoorziening aan de niet-verzorgende ouder tekortschiet. Als u dat op school laat weten, kunnen wij met u afspraken maken zodat u toch in de gelegenheid wordt gesteld om op de hoogte te zijn van de ontwikkelingen van uw kind. Hierbij kan worden gedacht aan persoonlijk contact, telefonisch contact of via de mail. Wij kunnen een kopie van het rapport opsturen. In bijzondere gevallen kan er een afspraak worden gemaakt voor een apart gesprek.

Eventuele stiefouders zijn in principe welkom bij de besprekingen, maar de ouder (s) die immers het gezag hebben zijn onze voornaamste gesprekspartners. Als beide ouders komen zijn eventuele stiefouders alleen welkom als de andere ouder daar geen bezwaar tegen heeft.

2. Echtscheiding en school

Een op de zes kinderen onder de 21 jaar heeft te maken met echtscheiding van de ouders.

Welke reacties van het kind kan je als leerkracht verwachten:

- De concentratie op school vermindert vaak; het kind heeft nu wat anders aan zijn hoofd.
- De leerprestaties kunnen terug lopen.
- Het gedrag verandert; meer stil en teruggetrokken of juist snel boos, explosief, pesterig.

Het is belangrijk dat de school een neutrale plek blijft voor het kind en niet betrokken wordt in de strijd tussen de ouders.

Als een van de ouders bij de leerkracht zijn of (meestal) haar hart komt luchten, bestaat het risico dat je meegesleept wordt in het verhaal van deze ouder en daarmee gevoelsmatig in het "kamp" van die ouder terecht komt. Realiseer je als leerkracht dat er altijd twee verhalen bestaan over de geschillen tussen de ouders en dat die verhalen niet zelden haaks op elkaar staan.

Wat doe je bijvoorbeeld als:

- De moeder vraagt om te rapporteren wat het kind in de kring vertelt over en weekend bij vader of andersom
- De nieuwe vriendin van vader zich meldt als kandidaat-lid van de ouderraad
- De nieuwe partner van een van de ouders het hoogste woord voert in het rapportgesprek
- Een onderzoek bij het kind moet plaatsvinden, maar een van de ouders zijn of haar toestemming eraan onthoudt
- De uitwonende ouder een apart rapportgesprek wil voeren
- De uitwonende ouder plotseling op de stoep staat en het kind wil meenemen

Het is belangrijk om als school beleid op papier te hebben en een protocol te volgen.

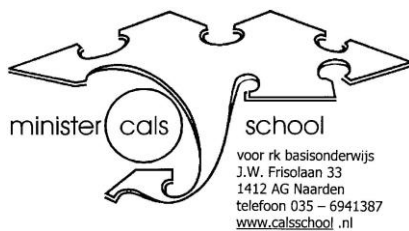
Zo doen wij dat als school!

Juist als er onenigheid is tussen ouders en de situatie op scherp komt te staan, helpt een protocol om als school je eigen koers te kiezen en uit het strijdgewoel te blijven.

Het is belangrijk om duidelijk te hebben welke juridische positie de beide ouders innemen ten opzichte van het kind, ten opzichte van elkaar en ten opzichte van de school.

Het is belangrijk om je als school te realiseren dat:

- In veel gevallen beide ouders gezag houden over het kind en de school dus aan beide ouders verantwoording schuldig is
- Het verhaal over de redenen van het uiteenvallen van de relatie vaak twee totaal verschillende versies kent
- **Alleen informatie verstrekken over schoolse zaken aan een van beide ouders.**
- Het de kunst is om een neutrale positie in te nemen en geen partij te kiezen. Dit is de enige positie die vruchtbaar is voor het kind in kwestie
- Als een ouder je vertelt over de problemen met het afstemmen van de pedagogische aanpak en een zin begint met: "jij vindt toch ook dat....", je zo snel mogelijk van het glatte ijs af moet zien te komen.

Informatie voor de ouders (protocol)

Met deze informatie willen wij u als gescheiden ouders uitleggen welke visie wij hebben als het gaat om echtscheiding en welke handelwijze daaruit voortvloeit.

Na een echtscheiding blijven doorgaans beide ouders gezag houden over een kind en kan de zorg op verschillende manieren worden verdeeld.

- Ouders gaan een co-ouderschap aan, dat wil zeggen dat het kind bij beide ouders woont afwisselend een periode bij de ene ouder en een periode bij de nadere ouder.
- Het kind kan voornamelijk bij één van de ouders wonen en een omgangsregeling hebben met de andere ouder.
- Een kind kan bij een van de ouders wonen en de andere ouder sporadisch zien.
- Een kind kan bij een van de ouders wonen en geen contact meer hebben met de andere ouder.

Wij vragen u om (bij aanmelding) een vragenlijst in te vullen die ons duidelijkheid biedt over de situatie in uw gezin. Om misverstanden te voorkomen vragen wij beide ouders om de vragenlijst te ondertekenen.

Hoe verloopt de informatievoorziening?

Als ouder word je op diverse momenten in het jaar geïnformeerd over het wel en wee binnen de school (o.a. geplande activiteiten) en word je uitgenodigd voor een gesprek (bijvoorbeeld over het rapport).

Wij gaan ervan uit dat het de verantwoordelijkheid van de ouders zelf is om deze informatie ook door te geven aan de andere ouder. Beide ouders blijven immers samen verantwoordelijk voor de zorg van het kind, de kinderen.

Voor kinderen is het heel belangrijk om te merken dat beide ouders betrokken zijn bij de school en op de hoogte zijn van wat de kinderen meemaken. Hoe heet de leerkracht, wie zijn de vriendjes etc. Dit zorgt ervoor dat het kind het gevoel behoudt dat beide ouders voor ze zorgen ook al is er sprake van een scheiding.

Bijzonderheden in het jaarprogramma zijn terug te vinden in:

- De kalender
- Op de website van de school www.calsschool.nl
- Via nieuwsbrieven. **Deze worden in 2-voud uitgereikt aan kinderen van gescheiden ouders**, dan wel per e-mail naar beide ouders.

Informatie over de ontwikkeling van het kind op school.

De school legt verantwoording af over de leerresultaten van de kind (eren) in rapportbesprekingen. Als kinderen bijzondere begeleiding nodig hebben of als het belangrijk is om de aanpak thuis en op school op elkaar af te stemmen, dan worden ook wel buiten de rapportbesprekingen om gesprekken gehouden.

- De verzorgende ouder is daarbij voor ons het eerste aanspreekpunt. Deze ouder deelt immers met de school de zorg voor het kind op de dagen dat het kind naar school gaat.
- In het geval van co-ouderschap gaan wij ervan uit dat we met beide ouders samen in gesprek kunnen.
- Is er sprake van een omgangsregeling, dan kunnen beide ouders aan de gesprekken deelnemen.
- Komt alleen de verzorgende ouder dan gaan wij ervan uit dat die ouder de andere ouder op de hoogte stelt.

Soms verloopt de communicatie tussen de ouders zo stroef, dat de informatievoorziening aan de niet-verzorgende ouder tekortschiet.

Als u dat op school laat weten, kunnen wij met u afspraken maken zodat u toch in de gelegenheid wordt gesteld om op de hoogte te zijn van de ontwikkelingen van uw kind.

Hierbij kan worden gedacht aan persoonlijk contact, telefonisch contact of via de mail.

Wij kunnen een kopie van het rapport opsturen. In bijzondere gevallen kan er een afspraak worden gemaakt voor een apart gesprek.

Eventuele stiefouders zijn in principe welkom bij de besprekingen, maar de ouder (s) die immers het gezag hebben zijn onze voornaamste gesprekspartners. Als beide ouders komen zijn eventuele stiefouders alleen welkom als de andere ouder daar geen bezwaar tegen heeft.

Aanwezigheid bij activiteiten

Soms vinden er activiteiten plaats op school waarbij ouders welkom zijn, bijvoorbeeld tentoonstellingen, afsluiting van een project, inloopavond.

Wij gaan er vanuit dat ouders in goed overleg met elkaar beslissen wie daarbij aanwezig is. Dat kunnen beide ouders zijn, als het belang van het kind zich daartegen niet verzet. Voor kinderen kan het immers belastend zijn als beide ouders aanwezig zijn en het kind de spanning tussen beide ouders voelt.

Ouders kunnen de aanwezigheid bij activiteiten op school ook met elkaar verdelen.

Bijlage 4.

Het protocol kindermishandeling is te downloaden via onderstaande link:

<http://www.protocolkindermishandeling.nl/downloads/Protocol-kindermishandeling.pdf>